

N:o 157.

▲f Herr **S. A. Hedin**: Om förändrade stadganden, rörande afgangsexamen för folkskolelärare-seminarierna samt om förhöjning af anslaget för dessa seminarier.

För anställning såsom lärare vid *elementarläroverken* anses, som bekant, de såsom kompetensvilkor för ansökan föreskrifna akademiska lärdomsprof ej tillfyllestgörande. Äfven sedan det s. k. profåret tillkommit, såsom en borgen för sökandes pedagogiska kunskap och erfarenhet, qvarstå de särskilda ansökningsprofven. Men vid tillsättning af *folkskolelärare-syssla* gäller godkänd afgangsexamen från seminarium såsom i allo tillräckligt, teoretiskt och praktiskt kompetensprof. Visserligen *eger* skolstyrelse, innan förslag uppsättes, att förelägga de sökande läseprof, hvilket bör fullgöras genom undervisning i den skola, der befattningen är ledig, under en eller högst tvänne dagar. Förutom att sådan åtgärd ej lär ofta förekomma, torde det näppeligen i allmänhet kunna förutsättas, att folkskolestyrelsen till fullo *eger* den för profvets bedömande nödiga insigt. Om det nu är regel, att afgangsexamen från seminarium får, inom sitt område, motsvara samtliga de examina och prof, hvilka fordras för anställning vid elementarläroverken, så är det naturligtvis så mycket viktigare, att denna afgangsexamen ordnas på ett sätt, som medför största möjliga säkerhet för den blifvande folkskolelärarens duglighet för sitt kall. Måne nu ifrågasvarande examen verkligen blifvit på ett tillfredsställande sätt inrättad?

Vid besvarande af denna fråga erbjuder sig osökt en jämförelse med afgangsexamen från ett annat slags offentliga läroverk, nemligen elementarskolorna. Visserligen medför afgangsexamen från fullständigt elementarläroverk omedelbart kompetens till vissa befattningar, men hvilka äro af mera underordnad slag och — om än högre ställda å rang- och titel-skalan än tjänster vid folkskolan — väl sällan eller aldrig på det sätt sjelfständiga, ledande och

med egen ansvarig och ansvarsfull maktutöfning förenade, som de så ytterst viktiga, ehuru mindre förnämliga, folkskolelärarebefattningarne. I öfrigt och hufvudsakligen innebär afgangsexamen från elementarläroverk vilkor för vid universitetet eller specialskolor fortsatta studier och genom dessa förberedda examina. Om man nu frågar, huruvida dessa tvänne ändamål, som äro afgangsexamen från elementarläroverken föresatta, påkalla en *större* omsorg om en god anordning af samma examen, än den som, med afseende å beskaffenheten och vigten af en folkskolelärarens verksamhet, bör komma afgangsexamen från seminarierna till del, så lär svaret böra blifva nekande. Ty, hvad först angår afgangsexamen från elementarläroverk, såsom grundläggande kompetens till vissa lägre civila befattningar, kan det omöjligen aktas för mera viktigt, att den, än att afgangsexamen från seminarium som grundlägger kompetens till folkskoleläraretjenst, är inrättad på ett sätt, som medför bästa möjliga kontroll öfver undervisningens beskaffenhet och största möjliga säkerhet i afseende på de afgående lärjungarnes intellektuella utveckling och mognad. Och betraktar man afgangsexamen från elementarläroverken med hänsyn till det senare af de nyss angifna ändamålen, eller såsom vilkor blott för akademiska studier och examina, så måste det till och med hållas för jmförelsevis mindre viktigt att väl anordna denna examen, än att på bästa möjliga sätt inrätta afgangsexamen från seminarium, som ju omedelbart medför kompetens till folkskolelärarens viktiga syssla.

Nu är likväl händelsen, att man i vida mindre mån dragit försorg om en god och betryggande anordning af afgangsexamen från seminarium, än af motsvarande examen vid elementarläroverket. Man har, i fråga om elementarläroverken, *icke* ansett en med afgangsexamen från seminarium jmförlig anordning tillfyllestgörande, utan tvärt om låtit sig angeläget vara att på ett annat och mera sorgfälligt sätt inrätta afgangsexamen från elementarläroverken. Härmed vare långt ifrån sagdt, att man gjort *för mycket* eller mer än nödigt varit för elementarläroverket; men den slutsatsen, att man gjort *för litet* för seminariet, torde vara fullt berättigad.

Den från seminarium utexaminerade och med godkända vitsord försedda lärjungen får, i allmänhet utan vidare prof, anställning såsom folkskolelärare. Ensamlärare vid sin skola, saknande hjälp i råd och dåd af mera erfarne medlärare, mångenstädes litet eller intet vare sig understödd eller öfvervakad i sin verksamhet af skolstyrelsen och dess ordförande, eger han, i vida högre grad än någon lärare vid ett elementarläroverk, i sin hand att gifva prägel åt skolans hela lif, är väsendtligen ensam om ansvaret. Jemföre man härmed förhållandena vid elementarläroverket! Läraren har, för att der vinna anställning, efter aflagda akademiska lärdomsprof och genomgånget profår, fått underkasta sig särskilda, allvarsamma ansökningsprof; han inträder i en krets af äldre

erfarna kamrater; han har blott sin detalj inom undervisningen att sköta; elementarläroverket har i rektorsembetet en dagligen och stundligen ingripande ledning af det hela — hvarmed ett sällan sammanträdande, sällan i folkskolan synligt skolråd knappt har någon effektiv likhet. Det lär ej kunna nekas, att i de anförda omständigheterna ligga flera, i hög grad betryggande vilkor för en god undervisning i elementarläroverket. Deremot utgör, i fråga om folkskolan, afgangsexamen från seminariet den viktigaste, nära nog den enda garantien, och denna enda har man dock ordnat på ett långt mindre omsorgsfullt sätt, än den afgangsexamen från elementarläroverket, hvilken för den blifvande elementarläraren är endast utgångspunkten för en hel rad af prof, hvarigenom hans kompetens och skicklighet skola ådagaläggas. I det betänkande och förslag rörande afgangsexamen vid rikets allmänna elementarläroverk, som den 30 November 1859 afgafs af den för granskning af 1856 års skolstadga förordnade komité, yttras (s. 22), att "öfvervakandet af afgangsexamen är en garanti, som staten äfven med största förtroende till elementarläroverkets lärare, ej lär kunna öfvergifva". Men om staten ej kan öfvergifva denna garanti för en examen, efter hvilken en stor del af dem som aflagt densamma, endast gå till ett annat läroverk, för att fortsätta sina *studier*, hur är det då möjligt, att staten kan "öfvergifva" eller afstå från liknande garanti för en examen, som är grundläggande för folkskolelärarens betydelsefulla och ansvarsfulla verksamhet i det allmännas tjänst? Om man i förra fallet, för den nämnda garantiens skull, funnit examens- eller censurkommissioner oumbärliga, hvarför skulle de vara mindre nödvändiga i det senare?

Det härmed anförda skälet för det förslag, jag skall hafva den äran att framställa om ändrad anordning af afgangsexamen från folkskolelärare-seminarierna, synes mig tillräckligt och afgörande. Möjligen skall man dock, enligt häfdvunnen sed, invända att "erfarenheten" icke lagt i dagen olämpligheten af det nu bestående, hvadan några ord härom torde vara på sin plats. Visserligen äro seminarierna insvepta i ett halfdunkel, som ej varit förmånligt för deras trefnad, men detta oaktadt har dock tillräckligt mycken erfarenhet om desamma blifvit allmän egendom, för att det med fog kan sägas, att erfarenhetsskäl, hemtade inom deras egna rāmärken, lägga sin tyngd i vågskålen till förmån för den antydda förändringen.

För att börja med det, som föranledt det största uppseendet, nemligen de af pressen i ljustet framdragna profven å den vid Göteborgs seminarium meddelade s. k. "religionsundervisningens" beskaffenhet — prof, som kunna ytterligare ökas med vida flera och värre — tillåta vi oss påpeka, att så förfärliga missbruk ej kunna tänkas skola hafva undgått en nämnd af censorer, sådana som de vid afgangsexamina från elementarläroverken tjänstgörande, samt

att

att missbruken, inför högre vederbörande anmälda, naturligtvis genast skulle hafva blifvit föremål för tjenliga åtgärder.

Vidare framgår af de årsredogörelser, som i *Tidning för folkskolan* meddelats, att vid seminarii-undervisningen till en del begagnas så underhaltiga, eller rent af usla läroböcker, att det väcker rättmätig förvåning, huru förhållandet kunnat undgå vederbörandes blick, då i de officiella årsredogörelserna uppgift om använda läroböcker införes. Förhållandet varder här blott påpekadt, för att uti eller i samband med en följande motion, i ett med föremålet för denna framställning beslågadt ämne, närmare belysas.

Vid skärskådan af de nämnda redogörelserna i *Tidning för folkskolan* saknas ej skäl till den förmodan, att seminarii-reglementets föreskrifter om undervisningsämnen och lärokurser ingalunda noggrannt iakttagas. I en redogörelse för Linköpings seminarium 1871—1872 säges, att "drag ur de viktigaste kulturfolkens historia" meddelats, hvilket kan vara någon ting annat än hvad reglementet stadgar genom ordalagen: "hufvuddragen af allmänna historien". Anmärkningsvärdt förefaller ock, att ingenting nämnes om den undervisning, reglementet påbjuder om "Sveriges statsförfattning" och "dess minnesmärken från forntiden". Det vill synas, som här anmärkta förhållande vid Linköpings seminarium icke vore ett undantag.

Ytterligare bör ej här med tystnad förbigås, hvad trovärdiga och för folkbildningens sak lifligt intresserade personer, som varit i tillfälle att på närmare håll följa företeelserna, uppgifvit, och hvilket flera befordringar vid seminarierna gifvit äfven en större allmänhet anledning att befara, att vid ett och annat seminarium *läseri* innästlat sig i en oroväckande grad, fostrande en ju mer formalistisk, dess mera tom, uppsynens och åtbördernas skenfromhet, hvilken främjats af den — med eller utan verklig anledning — hos lärjungarne rådande föreställningen, att häri låge ett outhärligt vilkor för goda betyg och framgång i examen.

Dessa med flera omständigheter röja oförtydbart, att tillsynen öfver seminarierna är långt ifrån tillfredsställande, att den uppsigt, som reglementet uppdragit åt vederbörande konsistorium och af detta utsedd inspektor, föga kommit från ord, från en föreskrift på papperet, till sak, till vaksamt nit. Ännu en tillsyn skall visserligen utöfas af chefen för den genom beslut af 5 Februari 1864 i Ecklesiastik-departementet upprättade folkskolebyrån, men det lär få antagas, att öfriga göromål ej tillåta byråchefen att åt denna sin inspektion gifva synnerlig vare sig utsträckning eller grundlighet. Enligt Kongl. Maj:ts till detta riksmöte meddelade berättelse om hvad i riket och dess styrelse sig tilldragit sedan senaste riksdag, har nemligen bemälda byråchef under förlidet år verkställt inspektion vid endast fyra af de nio seminarierna, och då

den inspektion, som, enligt Kongl. Maj:ts berättelser till 1872 och 1873 årens Riksdagar, af byråchefen företagits vid Göteborgs seminarium både 1871 och 1872 icke föranlett upptäckt af det förfärande sätt, hvarpå "religionsundervisningen" der i årtal bedrifvits, är det påtagligt, att omständigheterna ej medgifvit mer, än en blott flyktig granskning.

Att den nu varande tillsynen öfver seminarierna — som till en del, eller för så vidt den åligger domkapitlen, torde vara en form utan märkbart innehåll, och som till en annan del, nemligen den som utöfvas af chefen för folkskolebyrån, för andra trägna göromåls skull ej kan blifva särdeles genomgripande — är alltför otillräcklig, torde sålunda få anses vara ådagalagdt af en erfarenhet, som omisskänneligt anvisar den utvägen, att äfven vid seminarierna använda en sådan kontroll, som med erkänd framgång och nytta under en följd af år utöfvats af de censorer, under hvilkas ledning och tillsyn afgangsexamen från elementarläroverken anställles. Det ligger i öppen dag, att en examens- eller censur-kommission — så sammansatt, som de vid elementarläroverken fungerande censorskollegier — skall kunna vida fullständigare genomtränga förhållandena, än för en enda man vid ett flyktigt inspektionsbesök är möjligt, hvar till dessutom kommer den viktiga omständigheten, att en censur-kommission skulle årligen utsträcka sin granskning till *samtliga* seminarier.

Till det redan anförda sluter sig ännu ett, från helt annan synpunkt uppfattadt skäl, som synes mig, äfven det, med ej ringa styrka tala för den åtgärd, jag går att föreslå. Det är tydligt, att redan folkmängdens jemna tillväxt måste medföra behof af efter hand växande antal vederbörligen examineerade folkskolelärare. Vidare lär det ej kunna betvivlas, att omsorgen om folkskoleväsendets utveckling till ett bättre och fullständigare skick, än det hittills uppnått, skall i ännu högre grad öka detta behofs omfång. Härmed skola anspråken på statskassan för upprättande och underhåll af allt flera seminarier växa — anspråken på medel till byggnader, trädgårdar, materiel, lärjunge-stipendier, löner, pensioner. För öfrigt är det uppenbart, att *redan nu* de befintliga seminarierna äro otillräckliga att mottaga hela strömmen af inträdessökande, och att brist på lärarekrafter är för handen. Det förra vitsordas af den till innevarande Riksdag aflättna statsverks-proposition, som begär anslag för tvänne nya lärarinneseminarier; och att förhållandet är enahanda äfven med de för manliga lärjungar afsedda, framgår, bland annat, af de i *Tidning för folkskolan*, 1872 N:is 4—5 och 21 samt 1873 N:o 1, meddelade upplysningar om "inträdessökande" och "ny-intagne". Enligt dessa uppgifter skulle under åren 1870—1872 inträde vid seminarierna sökts af respektive 356, 401 och 409, af hvilka respektive 81, 100 och 121 icke antagits, så att under tre år sammanräknadt 302 blifvit tillbakavisade, hvaraf 1871 25 procent och 1872 50 procent mer än 1870. Visserligen angifves ej i den anförda källan, i hvilken mån inträdessökande afvisats, emedan

de ej funnits ega nöjaktiga insigter, men derest en sådan anledning öfver hufvud ej skulle hafva gjort sig gällande i starkare proportion, än vid det i bilagan N:r 7 till statsverks-propositionen (sid. 34) omförmälda fall, då af 91 inträdes-sökande vid Stockholms seminarium 30 underkändes, så är de nu varande seminariernas otillräcklighet tydligt gifven. Också må erinras, att i årsredo-görelserna från flera håll klagas öfver otillräckliga lokaler. Hvad åter det senare vidkommer, eller bristen på lärarekrafter till folkskolans tjenst, så är det bekant, att folkskolelärareplatser ej sällan förgäfves kungöras till ansökning. Man kan således icke trösta sig med det antagandet, att strömmen af inträdes-sökande vid seminarierna är större, än folkskolans verkliga behof kräfver, och att det därför ej skadar att en betydlig del af dem icke varder mottagen.

Om det sålunda torde få anses gifvet, att efter hand allt större antal seminarier eller betydlig utvidgning af de nuvarande skall af oafvisligt behof påkallas, så framställer sig sjelfmant den frågan, om ej någon utväg gifves till minskande af de kostnader för staten, som häraf blifva en följd. Bland åtskilliga möjligheter torde i synnerhet *en* förtjena uppmärksamhet, emedan den anvisas af redan vunnen erfarenhet å ett likartadt område. Säkerligen lär det allmänt erkännas, att nu bestående *enskilda elementarskolor* gagna undervisningen genom sin täflan med de offentliga skolorna, likasom de lända till minskning af statsverkets eljest oundvikliga utgifter för elementarläroverken, hvadan man icke kan annat än önska, att deras antal må växa. Också har Riksdagen, i sin skrifvelse af 16 April 1868 om rätt för enskilda elementarläroverk att anställa mogenhetspröfning, förklarar det vara "högeligen önskvärdt, att uppkomsten och vidmakthållandet af enskilda läroverk uppmuntras och befrämjas."

Nu har staten visserligen litet eller intet gjort för att "uppmuntra och befrämja" enskilda elementarläroverk. Icke dess mindre är det gagn, dessa bereda det allmänna, redan nu icke obetydligt. Af de fem enskilda elementarläroverk, hvilka Kongl. Maj:t beviljat dimissionsrätt, räknade — enligt mig i Ecklesiastik-departementet benäget meddelad upplysning — fyra under sistlidne vårtermin tillsammans 482 lärjungar, och under sistlidne hösttermin skall lärjungeantalet vid samtliga fem, jemte en ännu icke fullständig elementarskola, enligt uppgift från annat håll, som jag anser för fullt tillförlitlig, hafva stigit till bortåt 850. Hvad detta ekonomiskt betyder för staten, inses lätt; enligt beräkning, meddelad i sista statsrevisionens berättelse om statsverket (sid. 180), uppgick under revisionsåret kostnaden för hvarje lärjunges undervisning vid elementarläroverken till 149 rdr 54 öre.

Här erbjuder sig ett tänkvärdt föredöme. Friseminarier eller enskilda läroverk för folkskolelärares utbildning skulle dels till sig leda en del af den växande ström, som annars skall tvinga staten att i betydlig mån utvidga de

offentliga seminarierna, dels äfven genom en helsosam täflan med de senare gagna denna viktiga gren af undervisningen. Men härför fordras ovilkorligt en sådan ny anordning af den examen, staten stadgat som vilkor för kompetens till folkskolelärarebefattningar, att det kommer att stå de enskildt undervisade, som vilja egna sig åt folkskolelärare-kallet, till buds att få underkasta sig en mot fördom och ensidighet betryggad, offentlig slutpröfning, som med för kompetens till inträde i folkskolans tjänst.

Upplysande och uppmuntrande till att beträda den väg, som här antyds, är ock det föredöme, som kan hemtas från ett grannland, der man tidigare än i vårt land började egna folkbildningen en nitisk omvårdnad och derför hunnit ett godt stycke längre. Sedan de första statsseminarierna i Danmark kommit till stånd 1790 och 1794, samt ett antal mindre, enskilda eller af staten blott understödda lärareskolor blifvit upprättade, och efter att denna gren af undervisningen ordnats genom det för sin tid förträffliga och högst märkliga reglementet af 10 Februari 1818, blef det redan genom Kongl. Resolutionen af den 8 Oktober 1824 *privatister* tillåtet att aflägga examen vid seminarierna. Några årtionden senare togs ett betydande steg, då det genom "Lov om löningerne for de ved skolelærer-seminarierne ansatte forstandere og lærere, om undervisningen ved disse samt om en ny skolelærer-examen" af 15 Februari 1857 stadgades (§ 4):

"Der skal årlig i et eller flere steder afholdes en skolelærer-examen, som giver dem, der bestå den, samme rettigheder som afgangsexamen ved skolelærer-seminarierne."

Syftet hos den frejdade man, som skapat denna anordning, var, enligt hvad af hans egna yttranden framgår, att åvägabringa en täflan med de offentliga seminarierna, som kunde hålla dem vakna och hindra dem att nedsjunka i slentrian. Den hvilar, som lätt inses, på erkännandet af den sanningen, att olika sätt, medel och vägar kunna leda till undervisningens gemensamma mål, att det ena slaget passar väl för en, det andra för en annan individualitet. Den har brutit den mekaniska enformighet, som lätt blir rådande under statens uteslutande, allt beherrskande centralisation. Härigenom har möjlighet öppnats för dem, som under en duglig folkskollärares ledning eller på annat sätt utbildat sig för lärarekallet, och som röja håg och anlag derför att vinna samma rättigheter, som de offentliga seminariernas lärjungar. Så vidt jag kunnat erfaras, aktas det frihetelement, som sålunda införts i folkskolelärare-bildningen, allmänneligen för gagneligt och välgörande.

Den genom nyss nämnda 1857 års lag införda och sedermera årligen — omvexlande i Köbenhavn, Aalborg, Odense, Aarhus — hållna skollärare-examen anställdes till och med 1868 i enlighet med de under 9 Maj 1857 kungjorda förändrade bestämmelser om, bland annat, afgangspröfningen vid folkskolelära

re-seminarierna. Med hänsyn till dess anordning må här anmärkas: att förut anförda § 4 i lagen af 15 Februari *förbjöd* att använda lärarne vid seminarierna såsom examinators eller censorer, samt att overskoledirekteuren i början — och antagligen så länge detta embete bestod — sjelf ledt examen, biträdd dels af samma personer, som voro förordnade till censorer vid de offentliga seminarierna, dels af sakkunnige män, bosatta på platsen, der examen hållits. Vidkommande åter frågan, i hvilken mån detta tillfälle att förvärfva de rättigheter, som förut åtföljde endast afgangsexamen från seminarium, blifvit antitadt, saknar jag för tillfället hvarje annan upplysning, än att åren 1863 — 1864 icke mindre än 154 inställde sig till examen (samma år var antalet af dem, som vid seminarierna undergingo afgangspröfning, 257).

Från och med 1869 trädde i kraft den under 25 Juli 1867 utfärdade "Lov om en förändrad ordning af skolelärer-examen", hvarigenom såväl ofvan omtalade skollärare-examen, som *afgångs-examen från statsseminarierna* ersatts med en examen, hvilken årligen anställs i Köbenhavn, Odense och Aarhus af en *kommission*, för tre år förordnad af kultusministern. Samma kommission håller ock den enligt kungörelsen af 16 November 1859 införda examen för lärarinnor. Härigenom har man nu betryggat en likformig och opartisk pröfning af såväl samtliga statsseminariernas lärjungars som ock de på annat sätt till skollärarekallet förberedde aspiranters insigter och duglighet, samt — under tillfyllestgörande kontroll — lemnat den inom hvarje undervisningsgren förmånliga, väckande och lifvande täflan, all möjlig frihet att göra sig gällande.

Här kan den frågan framkastas: finnas då verkligen några utsigter, att enskilda skolor för danande af folkskolelärare skulle kunna uppstå, med andra ord, om det är sannolikt, att obemedlade ynglingar skulle föredraga undervisning mot betalning vid friseminarier framför den kostnadsfria vid statsseminarierna, der uppehållet också underlättas genom stipendier, anslagna af staten. Till svar härå erinras till en början om det bekanta sakförhållandet, att äfven föräldrar, hvilkas ekonomiska omständigheter skulle synas näppeligen medgifva något val mellan offentliga och enskilda elementarläroverk, likväl sända sina barn till skolor af senare slaget. Vidare må påpekas — utom hvad redan anförts, om det betydliga antal enskildt undervisade, som inställt sig vid den genom 1857 års lag införda skollärare-examen — att Blågårds enskilda seminarium på Köbenhavns Nørrebro vid midten af 1860-talet (jag saknar för tillfället uppgifter af yngre datum) räknade öfver 200 lärjungar, ehuru undervisningen der kostade 84 R:dr danskt under första och andra, 54 under tredje, 34 under fjerde läsåret, medan afgiften var blott 10 R:dr danskt vid statsseminarierna, som också förfoga öfver en summa till stipendier, hvilken i senaste finanslag är uppförd med 3,200 R:dr danskt, med dertill fogad

bestämmelse, att af beloppet 600 R:dr s. m. skall "användes til hjælp for dem, der uddanne sig til lærere ved private seminarier". Det må vara, att ett större ekonomiskt välstånd i Danmark underlättar enskilda folkskollärareseminariers uppkomst och bestånd; men näppeligen lära förhållandena i detta hänseende kunna hållas för så skiljaktiga i båda länderna, att *här* alla förutsättningar skulle saknas för läroanstalter, som *der* visat sig gå en blomstrande framtid till mötes. Slutligen och för det tredje torde det antagandet ej vara allt för dristigt, att — om friseminarier uppstå och verka gagneligt — staten skulle finna äfven med sin ekonomiska fördel synnerligen väl förenligt att, under behöriga kontroller, t. ex. genom ett stipendii-anslag, understödja dem och på det sättet draga försorg em ett antal folkskolelärares utbildning med vida mindre kostnad för staten, än den som, under ett uteslutande statsseminarii-system, årligen drabbar statskassan.

Med hänvisning till de viktiga skäl för censors-institutionen, som i fråga om afgangsexamina från elementarläroverken finnas anförda i det förut nämnda, af Herrar F. F. Carlson, E. Edlund, G. R. Rabe, C. F. Lindman och C. V. Callerholm den 30 November 1859 afgifna betänkande och förslag, skall jag till slut endast korteligen påpeka, att genom den åtgärd, jag ämnar föreslå, öppnas utväg till en nu allt för mycket saknad *enhet* — som är något annat, än en mekanisk och tvungen enformighet — i de många seminariernas verksamhet, hvilken enhet, t. ex. hvad angår grundsatserna för bedömande af lärjungarnes kunskaper och mognad samt afgifvande af betyg derom, är en sak af största vikt, något hvarpå lärjungarne, med hänsyn till sin blifvande verksamhetsbana, hafva de rättvisaste anspråk.

På grund af hvad jag sålunda haft äran yttra hemställer jag, att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller om den förändring i nu gällande bestämmelser rörande afgangsexamen från folkskolelärare-seminarium, att denna pröfning måtte anställas under ledning och tillsyn af censorer, förordnade af Kongl. Maj:t, allt i närmaste likhet med hvad genom stadgan af 11 April 1862 samt gällande censorsinstruktion blifvit i afseende på elementarläroverken förordnad, samt för denna reforms genomförande redan från och med nästa år höjer det i reservationsanslaget för folkundervisningen inbegripna anslaget till seminarierna med ett belopp af 3,000 Kronor.

Stockholm den 29 Januari 1874.

Ad. Hedin.